

अनुसूची -२
दफा ४ तथा अनुसूची -१ को भाग -२ संग सम्बन्धित

माडसेबुङ गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ४

संख्या: ३

मिति: २०७८।११।०४

भाग-२

माडसेबुङ गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, इभाङ, इलामले स्वीकृत गरेका देहायको कानून सबैको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

स्थानीय सञ्चार माध्यममा लोककल्याणकारी सूचना प्रकाशन तथा प्रसारण कार्यविधि, २०७८

गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति : २०७८।११।०४

प्रस्तावना :

जनताको सूचना पाउने हकको सुनिश्चिता प्रदान गर्न जनतासम्म सूचना तथा समाचार पुर्याउने आमसञ्चार माध्यमहरूको दिगो विकासमा टेवा पुर्याउने स्थानीय सरकारले लोककल्याणकारी विज्ञापनहरू उपलब्ध गराउने नीति लिएको छ । स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूलाई लोककल्याणकारी विज्ञापन उपलब्ध गराउने र भुक्तानी गर्ने कार्यलाई निष्पक्ष, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्न यो कार्यविधि बनाई लागू गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- (१) यस कार्यविधिको नाम 'स्थानीय सञ्चार माध्यममा लोककल्याणकारी सूचना प्रकाशन तथा प्रसारण कार्यविधि, २०७८' रहेको छ ।
- (२) यस कार्यविधि गाउँपालिकाको स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- (१) 'स्थानीय सञ्चारमाध्यम' भन्नाले नियमानुसार दर्ता भई माडसेबुङ गाउँपालिकाबाट नियमित रूपमा प्रकाशन/प्रसारणमा रहेका छापा पत्रपत्रिका, अनलाइन पत्रिका, टेलिभिजन, एफएम रेडियोलाई बुझाउनेछ ।

- (२) 'लोककल्याणकारी विज्ञापन' भन्नाले गाउँपालिकाले प्रशारण गर्न दिएको चेतनामूलक एवम् सूचनामूलक सामग्री सम्भन्नुपर्दछ र सो शब्दले प्रकोपको अवस्थामा प्रकाशन प्रशारण गर्न दिएको सूचना वा सन्देश सामग्रीलाई समेत जनाउँदछ ।
- (३) 'गाउँपालिका' भन्नाले माडसेबुड गाउँपालिकालाई जनाउँदछ ।
- (४) 'स्थानीय सरकार' भन्नाले माडसेबुड गाउँपालिकालाई जनाउँदछ ।
- (५) 'प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत' भन्नाले माडसेबुड गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जनाउँदछ ।
- (६) 'सूचना शाखा' भन्नाले माडसेबुड गाउँपालिकाको सूचना शाखालाई जनाउँदछ ।
- (७) 'समिति' भन्नाले दफा ४ बमोजिम गठित लोककल्याणकारी विज्ञापन परिमार्जन समितिलाई सम्भन्नुपर्दछ ।
- (८) 'लोककल्याणकारी विज्ञापनको रकम' भन्नाले गाउँपालिकाबाट प्राप्त चेतनामूलक एवम् सूचनामूलक सामग्री प्रकाशन प्रशारण गरेवापत दिइने रकमलाई सम्भन्नुपर्दछ ।
- (९) 'प्रकाशित/प्रशारित सामग्री' भन्नाले छापा पत्रपत्रिका, अनलाइन पत्रिका, टेलिभिजन, एफएम रेडियोमा प्रकाशित सामग्री सम्भन्नुपर्दछ ।

३. लोककल्याणकारी विज्ञापन निर्माण : राष्ट्र र जनताको हित प्रवर्द्धन गर्ने, कुनै वर्ग समुदायसँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने, आकस्मिक रुपमा आइपरेका र समसामयिक विषयमा जनमानसमा तत्कालिन जानकारी दिन आवश्यक देखिएका विषयमा गाउँपालिकाबाट सन्देशहरु तयार गरिनेछन् ।

४. लोककल्याणकारी विज्ञापन परिमार्जन समिति : (१) लोककल्याणकारी विज्ञापनहरुमा आवश्यक परिमार्जन तथा प्रकाशन प्रशारण गर्ने प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरी स्थानीय सञ्चार माध्यममा पठाउन देहाय बमोजिमको विज्ञापन परिमार्जन तथा प्रकाशन प्रशारण प्राथमिकताक्रम निर्धारण समिति रहनेछ ।

(क) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	संयोजक
(ख) आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	सदस्य
(ग) प्रशासन शाखा प्रमुख	सदस्य
(घ) सूचना शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव

५. प्रकाशन/प्रशारण प्राथमिकताक्रम निर्धारण : समितिले विषयको गाम्भिर्यता, सन्देशको समय सापेक्ष महत्व, र आवश्यकता हेरी तत्काल प्रकाशन प्रशारण गर्नुपर्ने, सात दिनसम्म प्रकाशन प्रशारण गर्नुपर्ने र मासिक एवम् सदावहार सन्देशको रुपमा प्रकाशन प्रशारण गर्नुपर्ने सन्देशहरुको प्राथमिकताक्रम निर्धारण गर्नेछ ।

६. सम्पर्क व्यक्तिको विवरण पठाउनुपर्ने : स्थानीय सञ्चार माध्यमले आफ्नो सञ्चार माध्यमको पूरा ठेगाना, सम्पर्क व्यक्तिको नाम, सम्पर्क इमेल, मोबाइल नम्बर समेत अनिवार्य रुपमा गाउँपालिकाको सूचना शाखामा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

७. सन्देश प्राप्ति र प्रकाशन प्रशारण गर्न पठाउने : गाउँपालिकामा सूचिकृत भई लोककल्याणकारी विज्ञापनको रकम भुक्तानी पाउन योग्य सञ्चार माध्यमहरुमा सन्देशहरु प्रकाशन प्रशारण गर्न देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

- (क) लोककल्याणकारी विज्ञापनहरु प्रकाशन प्रशारण गर्ने प्राथमिकताक्रम निर्धारण गरी गाउँपालिकाको वेवसाइटमा राखिनेछ । सोही अनुसार स्थानीय सञ्चार माध्यमले प्रकाशन प्रशारण गर्नुपर्नेछ ।
- (ख) सामान्यतया वेवसाइटमा सदावहार प्रकाशन प्रशारण गर्नुपर्ने सन्देशहरु राखिनेछन् ।

- (ग) स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूले लोककल्याणकारी विज्ञापन प्राप्त गर्न आफ्नो इमेल ठेगाना गाउँपालिका सूचना शाखामा उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।
- (ग) स्थानीय सञ्चारमाध्यमहरूबाट प्राप्त इमेल ठेगानामा सूचिकृत भएका सञ्चार माध्यमहरूमा भूगोल, संस्कृति तथा समय अनुसारका सन्देशहरू पठाइनेछन् ।
- (घ) सूचना शाखाले निर्देशन दिएकोमा बाहेक सञ्चार माध्यमहरूले प्राप्त गरेका सन्देशहरू आलोपालो गरी प्रकाशन प्रसारण गर्नु पर्नेछ ।
८. सूचिकृत हुनुपर्ने : माडसेबुड गाउँपालिकाबाट स्थानीय सञ्चार माध्यमले लोककल्याणकारी विज्ञापन प्राप्त गर्नका लागि प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र नियमानुसार सूचिकृत हुनुपर्नेछ । सूचिकृत हुनका लागि दफा ९ बमोजिम शर्तहरू पालना गर्नुपर्नेछ ।
९. स्थानीय सञ्चारमाध्यमले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू : स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूले सूचिकृत हुन तथा लोककल्याणकारी विज्ञापन प्राप्त गर्नका लागि देहायका शर्तहरू पूरा गरेको हुनुपर्नेछ ।
- (क) नेपालको संविधान र प्रचलित कानूनहरूको पालना गरेको,
- (ख) प्रत्येक वर्ष नवीकरण भएको,
- (ग) करचुक्ता प्रमाण पेश गरेको,
- (घ) लेखापरीक्षण प्रतिवेदन समावेश गरेको,
- (ङ) श्रमजीवि पत्रकार सम्बन्धी ऐन र नियम पालना गरेको
- (च) आचारसंहिता पालना गरेको,
- (छ) तीस प्रतिशत भन्दा बढी कार्यक्रम रिले प्रसारण नगरेको,
- (ज) टेलिभिजनको हकमा इजाजत अनुसार टेरिस्टेरियल तथा स्याटलाइटबाट प्रसारण भएको,
- (झ) ३६५ दिनमा कम्तीमा ३३० दिन नियमित प्रसारण भएको,
- (ञ) प्रत्येक दिन कम्तीमा १० घण्टा प्रसारण भएको,
- (ट) विज्ञापनको समय कार्यक्रमको एम तिहाईभन्दा बढी नभएको,
- (ठ) दैनिक पत्रिकाको हकमा ३६५ दिनमा कम्तीमा ३३० दिन, अर्धसाप्ताहिक पत्रिकाको हकमा कम्तीमा ८० अंक, साप्ताहिक पत्रिका ३६५ दिनमा कम्तीमा ४० अंक, पाक्षिक र पत्रिका ३६५ दिनमा कम्तीमा २० अंक र मासिक पत्रिका ३६५ दिनमा कम्तीमा ९ अंक प्रकाशन भएको,
- (ड) अनलाइन पत्रिका नियमित रूपमा अपडेट भएको,
१०. लोककल्याणकारी विज्ञापनको रकम भुक्तानी : गाउँपालिकामा आर्थिक वर्षको पहिलो ६ महिनासम्म सूचिकृत भएका स्थानीय सञ्चार माध्यमले गाउँपालिकाले निर्णय गरेको महिनाबाट लोककल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन प्रसारण गरेवापतको रकम प्राप्त गर्नेछन् । आ.व.को ६ महिना भन्दा पछाडी नियमानुसार दर्ता भई गाउँपालिकामा सूचिकृत भएका स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूले आगामी आ.व.को सुरु महिनाबाट मात्र लोककल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन गरेवापतको रकम प्राप्त गर्नेछन् । लोककल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन गरेवापतको रकम सञ्चारमाध्यमले मासिक रूपमा प्राप्त गर्नेछन् ।
११. लोककल्याणकारी विज्ञापनको रकम भुक्तानी मासिक दर : (१) लोककल्याणकारी विज्ञापनको दर देहाय बमोजिम हुनेछ :

क्र.स.	सञ्चारमाध्यमको किसिम	रकम
१	टेलिभिजन	१८,०००।००

२	एफएम रेडियो	१०,०००।००
३	दैनिक पत्रिका	१०,०००।००
४	अर्धसाप्ताहिक पत्रिका	८,०००।००
५	साप्ताहिक पत्रिका	६,०००।००
६	पाक्षिक पत्रिका	५,५००।००
७	मासिक पत्रिका	५,०००।००
४	अनलाइन पत्रिका	१०,०००।००

(२) गाउँपालिकाले समय समयमा उपदफा (१) को दररेटमा परिवर्तन गर्न सक्नेछ ।

१२. अतिरिक्त सन्देश प्रकाशन गरेवापत थप रकम उपलब्ध गराईने : राष्ट्रिय महत्वका विषयमा साविकको लोककल्याणकारी विज्ञापन बाहेक अन्य सन्देशहरु समेत प्रकाशन गर्न गाउँपालिकाले दिएमा श्रोतको उपलब्धताका आधारमा थप रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

१३. सञ्चारमाध्यममा सन्देश प्रकाशन प्रसारण गर्नुपर्ने अंक, आकार र संख्या : स्थानीय सञ्चार माध्यमहरुमा सन्देशहरु देहाय बमोजिमको अंक, आकार र संख्यामा प्रकाशन प्रसारण गर्नुपर्नेछ ।

(क) दैनिक पत्रिकाको हकमा प्रत्येक महिनाको कम्तीमा २५ अंक प्रकाशित गर्नुपर्नेछ । पहिलो पृष्ठको माथिपट्टिको कुना (एयर प्यानल) मा छोटो सन्देशहरुमा आलोपालो गरी महिनामा ५ र लामा सन्देशहरु आलोपालो गरी अन्तिम पृष्ठमा महिनामा ५ पटक २ कोलममा १० सी.एम. साइजमा छापनुपर्नेछ ।

(ख) अर्धसाप्ताहिक पत्रिकाको हकमा प्रत्येक महिनामा कम्तीमा ७ अङ्क प्रकाशित गर्नुपर्नेछ । प्रत्येक अंकमा दुई कोलममा १० सीम साइजमा फरकफरक पत्रिकाको अन्तिम पृष्ठमा सन्देशहरु छापनुपर्नेछ ।

(ग) साप्ताहिक पत्रिकाको हकमा प्रत्येक महिनामा कम्तीमा ४ अङ्क प्रकाशित गर्नुपर्नेछ । प्रत्येक अंकमा दुई कोलममा १० सीम साइजमा फरकफरक पत्रिकाको अन्तिम पृष्ठमा सन्देशहरु छापनुपर्नेछ ।

(घ) पाक्षिक र मासिक पत्रिकाहरुले प्रत्येक अंकमा पूरा पृष्ठमा फरकफरक सन्देशहरु अन्तिम पृष्ठमा छापनुपर्नेछ ।

(ङ) अनलाइन पत्रिकाको हकमा होम पेज र न्युज पेजमा छोटो सन्देशहरुमा आलोपालो गरी महिनामा ५ र लामा सन्देशहरु आलोपालो गरी ५ पटक प्रकाशन गर्नुपर्नेछ ।

(च) टेलिभिजन र एफएम रेडियोको हकमा विशेष (सुपर) प्राइम, प्राइम तथा साधारण (जनरल) समयमा छोटो सन्देशहरुमा आलोपालो गरी दैनिक ३ र लामा सन्देशहरु आलोपालो गरी दैनिक ३ पटक प्रकाशन गर्नुपर्नेछ ।

१४. अंक र संख्या छुट दिन सकिने : यस कार्यविधिमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि राज्यमा देखिएको संकट, प्राकृतिक प्रकोप तथा काबु बाहिरका विषम परिस्थितिका कारण नियमति प्रकाशन प्रसारण रोकिएमा र लामो सार्वजनिक विदा हुने दशैं, तिहारजस्ता चाडपर्वका समयमा बार तोकी प्रकाशन हुने पत्रिका सो हप्तामा जुनसुकै बार प्रकाशित भएको भएतापनि गाउँपालिकाले केही अंक र संख्यामा छुट दिने निर्णय गरी भुक्तानी दिन सक्नेछ ।

१५. प्रकाशन प्रसारण निरीक्षण : (१) तोकिए बमोजिम लोककल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन प्रसारण भए नभएको सम्बन्धमा गाउँपालिकाले अनुगमन निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।

- (२) गाउँपालिकाले जुनसुकै समयमा पनि प्रकाशन प्रसारण संस्थाको निरीक्षण गर्न सक्नेछ । निरीक्षणको बखत मागेका कागजपत्र देखाउनु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।
  - (३) गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको विज्ञापन कार्यविधिमा तोकेअनुसार प्रकाशन प्रसारण गरेको नपाईएमा भुक्तानी रोक्का गर्ने वा दामाशाहीले भुक्तानी गर्न सक्नेछ ।
  - (४) गाली बेइज्जती सम्बन्धी मुद्दामा अदालतबाट दोषी प्रमाणित भएमा एक वर्षसम्म लोककल्याणकारी विज्ञापन उपलब्ध गराइने छैन ।
  - (५) स्थानीय सञ्चार माध्यमले नियमानुसार तिर्नुपर्ने कर फछ्रोँट नगरेमा त्यस्ता सञ्चार माध्यम लोककल्याणकारी विज्ञापनका लागि अयोग्य हुनेछ ।
- १६. सूचना शाखाको जिम्मेवारी :** लोककल्याणकारी विज्ञापन सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्न सूचना शाखाले निम्न कार्यहरू जिम्मेवारीपूर्ण रूपमा सम्पादन गर्नुपर्नेछ ।
- (१) गाउँपालिका क्षेत्रबाट प्रकाशन प्रसारण हुने सञ्चार माध्यमको अभिलेख राख्ने ।
  - (२) गाउँपालिका क्षेत्रबाट प्रकाशन प्रसारण हुने तर सूचिकृत नभएका सञ्चार माध्यमको समृत अभिलेख राख्ने ।
  - (३) प्राथमिकता अनुरूप तत्काल प्रकाशन प्रसारण गर्नुपर्ने विज्ञापन प्रकाशन प्रसारण गर्न सञ्चार माध्यमलाई छिटो माध्यमद्वारा जानकारी गारउने ।
  - (४) कार्यविधि अनुरूप सञ्चार माध्यमहरूबाट प्राप्त विलहरूको भुक्तानी दिन गाउँपालिकामा नियमित रूपमा जानकारी गारउने ।
- १७. प्रत्येक महिनाको विल आगामी महिनाको मसान्तसम्म अनिवार्य रूपमा पठाइसक्नेपर्ने :** प्रत्येक महिनाको विल आगामी महिनाको मसान्तसम्ममा सञ्चारमाध्यमले पाउने रकम उल्लेख गरी भ्याट वा पान विल अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकामा पठाइ सक्नुपर्नेछ । सो भन्दा पछाडि प्राप्त विलहरूको रकम भुक्तानी हुने छैन । जेठ महिनाको विल असार महिनाको २० गतेभित्र अनिवार्य रूपमा पठाइ सक्नुपर्नेछ ।
- १८. भुक्तानी रोक्का हुने :** देहायको अवस्थामा सञ्चार माध्यमले पाउने लोककल्याणकारी विज्ञापनको भुक्तानी रोक्का हुन सक्नेछ ।
- (१) छापाखाना र प्रकाशन तथा प्रसारण सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली बमोजिम सञ्चार माध्यम प्रकाशन प्रसारण नगरेको पाईएमा ।
  - (२) श्रमजीवि पत्रकार सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली बमोजिम श्रमजीवि पत्रकार, कर्मचारी र कामदारलाई पारिश्रमिक लगायत सेवा सुविधा उपलब्ध गराएको नपाईएमा,
  - (३) श्रमजीवि पत्रकार सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली बमोजिम पत्रकार, कर्मचारी र कामदारलाई नियुक्तिपत्र वा पारिश्रमिक उपलब्ध नगराएको भनी प्रेस रजिष्टार समक्ष उजुरी परेमा सोको मिलापत्र नभएसम्म वा विभागीय तहको कारवाही टुङ्गो नलागेसम्म,
  - (४) सन्देश प्रकाशन भएका अङ्कसहित प्रकाशन भएका पत्रपत्रिकाका सम्पूर्ण अङ्कहरू पत्रसाथ संलग्न गरी नियमित रूपमा पठाईएका नपाईएमा ।
  - (५) प्राथमिकता राखी प्रकाशन प्रसारण गर्न पठाउँदा सन्देश प्रकाशन प्रसारण नगरेमा ।
  - (६) गाउँपालिकाको निर्देशन बमोजिम विज्ञापन प्रकाशन प्रसारण नरेमा ।
  - (७) पत्रपत्रिकामा हुबहु समाचार भेटिएको वा पृष्ठ नम्बर नराखी विज्ञापन छापेको पाईएमा ।
  - (८) आचार संहिता पालना नगरेको भनी प्रेस काउन्सिल नेपालले लेखी पठाएमा ।

१९. दामाशाहीले भुक्तानी गरिने : देहायको अवस्थामा सञ्चारमाध्यमले पाउने मासिक रकम दामाशाहीले भुक्तानी गरिनेछ ।
- (१) नियमित रूपमा प्रकाशन प्रसारण भईरहेता पनि तोकिएको संख्यामा विज्ञापन अंकहरू प्रकाशन प्रसारण भएको नपाईएमा जति अंक विज्ञापन प्रकाशन प्रसारण भएको छ सो आधारमा दामाशाहीले हुन आउने रकम भुक्तानी गरिनेछ ।
- (२) एक महिनामा एउटौ सन्देश एक भन्दा बढी प्रकाशन प्रसारण भएका रहेछ भने एउटा मात्र सन्देश प्रकाशन प्रसारण भएको मानिनेछ ।
- (३) गाउँपालिकाले उपलब्ध गराएको सदावहार सन्देशहरू आलोपालो गरी प्रकाशन प्रसारण नगरेको खण्डमा प्रकाशित प्रसारित विज्ञापनलाई आधार मानी दामाशाहीले भुक्तानी दिइनेछ ।
२०. करकट्टी गरी रकम भुक्तानी पठाइने : रकम भुक्तानी गर्दा भ्याट विल भए एक दशमलव पाँच प्रतिशत र प्यान विल भए पन्ध्र प्रतिशत कट्टा गरिनेछ ।
२१. बैंक खातामा भुक्तानी पठाइने : नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतप्राप्त बैंक वा गाउँपालिकाले तोकेको बैंकमा खाता खोल्नुपर्नेछ । विल प्राप्त भएपछि लोककल्याणकारी विज्ञापनको रकम उथाशीघ्र सञ्चार माध्यम प्रकाशन गर्न पब्लिकेशनको नाममा रहेको बैंक खातामा भुक्तानी दिइनेछ ।
२२. आर्थिक वर्ष भित्रै भुक्तानी दिइसक्नु पर्ने : यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कसरा लेखिएको भएतापनि प्रत्येक आर्थिक वर्षको साउनदेखि जेठ महिनासम्मको लोककल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन प्रसारण वापतको रकम दफा १७ मा व्यवस्था भए बमोजिमको समायावधिमा सोही आर्थिक वर्षभित्र भुक्तानी गरिनेछ । असार महिनाको विल भुक्तानी गर्दा असार २५ गतेसम्म प्राप्त विलहरूको भुक्तानी सोही आ.व. मा गरिनेछ । सञ्चारमाध्यमहरूले असार महिनाको विल साउन ७ गतेसम्म अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकामा दर्ता गरिसक्नु पर्नेछ । साउन ७ गतेभित्र प्राप्त असार महिनाको विल भुक्तानी बाँकीको कच्चावारी भरी प्रमाणित गराई आगामी आ.व.मा विनियोजित बजेटबाट भुक्तानी गरिनेछ । साउन ७ पछाडी प्राप्त असार महिनाको विलको भुक्तानी हुने छैन ।
२३. लोक कल्याणकारी विज्ञापनको बजेटको व्यवस्था : प्रत्येक वर्ष स्थानीय सरकारबाट वार्षिक कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।
२४. लेखापरीक्षण प्रतिवेदन कर पेश गर्नुपर्ने : प्रत्येक वर्षको अघिल्लो आर्थिक वर्षमा लोककल्याणकारी विज्ञापनको रकम प्राप्त भएको देखिने लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
२५. भुक्तानी : प्रकाशन प्रसारण संस्थाले विज्ञापन प्रकाशन भएको कपी र प्रसारण भएको विद्युतीय कपी (सिडी) सहित आवेदन दिएपछि लोक कल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन प्रसारणको रकमको भुक्तानी गाउँपालिका आर्थिक प्रशासन शाखाबाट दिइनेछ ।
२६. बाधा अड्काउ फुकाउने : कार्यविधि कार्यान्वयन गर्दा केही अप्ठ्यारो पर्न गएमा गाउँपालिकाले बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।
२७. प्रचलित कानून बमोजिम हुने : यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका व्यवस्थाहरू प्रचलित कानून बमोजिम बाभिएमा बाभिएको हदसम्म स्वतः निश्क्रिय भएको मानिनेछ ।
२८. र्काविधिमा संशोधन : माडसेबुड गाउँपालिकाले नेपाल पत्रकार महासंघ वा सरोकारवालाहरूको राय सुभावाका आधारमा यस कार्यविधिमा संशोधन तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ । तर यो कार्यविधि कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाले आवश्यकता अनुसार निवेदनको ढाँचा तथा फारामहरू निर्धारण गरी लागू गर्न सक्नेछ ।

सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८

गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०७८/११/०४

प्रस्तावना:

नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची ८ को (५,६,७,९) बमोजिम स्थानीय तहमा रहेको क्षेत्राधिकार र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ मा गाउँपालिका तथा गाउँपालिका को काम, कर्तव्य र अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत दफा ११ को उपदफा “थ” मा भएको व्यवस्था बमोजिम स्थानीय सरकारलाई प्राप्त जिम्मेवारी पुरा गर्न तथा आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्रको वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित तथ्यांक संकलन गर्न, वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने व्यक्तिहरूलाई आवश्यक सूचना तथा परामर्श सेवा प्रवाह गर्न, सीप तालिममा पहुँच बढाउन, वैदेशिक रोजगारका कारण ठगी लगायतका समस्यामा परेका आप्रवासी कामदारहरूको न्यायमा सहज पहुँच बढाउन, वैदेशिक रोजगारका कारण उत्पन्न मनोसामाजिक समस्यामा रहेका आप्रवासी कामदार तथा तिनका परिवारका सदस्यहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउन साथै रोजगारीका लागि पटक-पटक वैदेशिक रोजगारीलाई नै दोहोर्याउनु पर्ने बाध्यतालाई कम गर्न विप्रेषणको अधिकतम सदुपयोग एवं आयमुलक क्षेत्रमा परिचालनका लागि वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरी यस क्षेत्रको व्यवस्थापन गर्न र सामाजिक पुनःएकीकरणसँग सम्बन्धित कार्यक्रम संचालन गरी स्वदेशमा नै रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी बाध्यत्मक वैदेशिक रोजगारीलाई अन्त्य गर्न वाञ्छनीय भएकोले माडसेवुड गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५ को दफा ४ बमोजिम माडसेवुड गाउँपालिकाले “सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी कार्यविधि २०७८” स्वीकृत गरी लागू गरिएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- क. यो कार्यविधिको नाम सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी कार्यविधि २०७८ रहने छ ।
- ख. यो कार्यविधि गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा तथा व्याख्या: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

- क. “ऐन” भन्नाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ लाई सम्झनु पर्छ ।
- ख. “कार्यविधि” भन्नाले सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी कार्यविधि २०७८ लाई सम्झनु पर्दछ ।
- ग. “स्थानीय तह” भन्नाले माडसेवुड गाउँपालिका लाई सम्झनु पर्दछ ।
- घ. मन्त्रालय” भन्नाले श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
- ङ. “विभाग” भन्नाले वैदेशिक रोजगार विभागलाई सम्झनु पर्दछ ।
- च. “बोर्ड” भन्नाले वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालयलाई सम्झनु पर्दछ ।
- छ. “आप्रवासी स्रोत केन्द्र” भन्नाले सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सूचना तथा परामर्श सेवाका साथै वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी अन्य विशिष्टकृत सेवा प्रदान गर्ने केन्द्रलाई सम्झनु पर्नेछ ।
- ज. “शाखा” भन्नाले माडसेवुड गाउँपालिका को संगठन संरचना अन्तर्गत रहेको श्रम तथा रोजगार शाखालाई सम्झनु पर्दछ । वा “उप-शाखा” भन्नाले माडसेवुड गाउँपालिका को संगठन संरचना भित्रको आर्थिक वा सामाजिक विकास शाखा अन्तर्गत रहेको श्रम तथा रोजगार उप-शाखालाई सम्झनु पर्दछ ।
- झ. “मोड्युल” भन्नाले वित्तीय साक्षरता, मनोसामाजिक परामर्श सेवा, सीप तालिम, उद्यम विकास लगायतको सेवाहरू प्रवाह गर्नको लागि सम्बन्धित स्थानीय तहले तयार गरी लागू गरेको मोड्युलहरूलाई सम्झनु पर्दछ ।
- ञ. “सम्बन्धित निकाय” भन्नाले वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी विशेष सेवा प्रवाह गर्ने निकायहरू वैदेशिक रोजगार विभाग, वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय, कन्सुलर सेवा विभाग, गन्तव्यमुलकहरूमा रहेका नेपाली दुतावास र श्रम, रोजगार तथा समाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, साथै यस क्षेत्रसँग सम्बन्धित अन्य सरकारी निकायहरूलाई सम्झनु पर्दछ ।

ट. “सेवा प्रदायक/विशेषज्ञ” भन्नाले माडसेवुड गाउँपालिका द्वारा सार्वजनिक खरिद प्रक्रिया मार्फत परामर्श सेवा खरिद गरी सीप तालिम, कानुनी सेवा, वित्तीय साक्षरता, मनोसामाजिक परामर्श वा उद्यम विकासको क्षेत्रमा सेवा प्रवाहका लागि परिचालन गरेको व्यक्ति/संस्थालाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद-२ कार्यविधिको उद्देश्य तथा रणनीति

३. कार्यविधिको उद्देश्य:

रोजगारी छनौट गर्ने अधिकार प्रत्येक नागरिकसँग रहेको छ । वैदेशिक रोजगारी पनि रोजगारीको एउटा विकल्प हो । यस माडसेवुड गाउँपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने युवाहरूको वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र अधिक लाभदायक बनाउनका लागि सहयोग पुर्याउन, वैदेशिक रोजगारमा संलग्न व्यक्तिका परिवार र वैदेशिक रोजगारबाट फर्केर आएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी सम्बन्धित कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न यो कार्यविधि तयार गरिएको छ । त्यस्ता कार्यक्रमहरू तर्जुमा तथा संचालन गर्दा माडसेवुड गाउँपालिका स्वयंले वा अन्य स्थानीय तहहरू, प्रदेश सरकार, संघीय सरकार तथा सम्बन्धित साझेदार संस्था/नियोगहरूसँगको सहकार्य तथा साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन गर्न सक्नेछ । यसको साथै आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरी वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दै सुरक्षित आप्रवासनको क्षेत्रमा सुशासन प्रवर्द्धनका लागि पारदर्शी र जवाफदेही ढंगबाट कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु यस कार्यविधिको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ । यसको साथै तपसिलका विशिष्ट उद्देश्यहरू रहेका छन् ।

क. सुरक्षित वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित गतिविधिहरू (वैदेशिक रोजगारमा जाने, गएका व्यक्ति तथा तिनका परिवार र विदेशबाट फर्केर आएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी) लाई लक्षित गरी एकिकृत रूपमा योजना तर्जुमा गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।

ख. सुरक्षित वैदेशिक रोजगारीका लागि नगर/गाउँपालिका स्वयंमले वा अन्य स्थानीय तहहरू, प्रदेश सरकार, संघीय सरकार तथा सम्बन्धित साझेदार संस्था/नियोगहरूसँगको साझेदारीमा बजेट व्यवस्थापन र योजना तर्जुमा गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

ग. वैदेशिक रोजगारमा जाने, गएका व्यक्ति, तिनका परिवार तथा विदेशबाट फर्केर आएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी माडसेवुड गाउँपालिका ले अन्य स्थानीय तहहरूसँगको समन्वयमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय हाता भित्र आप्रवासी श्रोत केन्द्र स्थापना तथा संचालन गरी आवश्यक सूचना तथा परामर्श लगायतका सेवाहरू प्रवाह गर्ने वा माडसेवुड गाउँपालिका ले आफ्नो पालिकाको प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतको रोजगार सेवा केन्द्रबाट आफ्नो पालिका क्षेत्र भित्रका लक्षित सेवा ग्राहीहरूलाई सो सम्बन्धी सेवाहरू प्रवाह गर्ने छ ।

घ. जिल्ला स्थित अन्य स्थानीय तहहरू, श्रम रोजगार तथा समाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, वैदेशिक रोजगार विभाग, वैदेशिक रोजगार बोर्ड, सीप तालिम प्रदान गर्ने निकायहरू, मनोसामाजिक परामर्श सेवा तथा वित्तीय साक्षरताको क्षेत्रमा विज्ञता भएका संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहकार्यलाई बढावा दिई कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।

ड. वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित संचालन भएका कार्यक्रम तथा गतिविधिहरूका प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा अनुगमन गरी यस क्षेत्रको दीगो रूपमा व्यवस्थापन गर्ने ।

४. रणनीति:

४.१. वैदेशिक रोजगारको क्षेत्र बहुसरोकारको विषय भएकोले यस क्षेत्रको व्यवस्थापनमा सम्बन्धित सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूको भूमिका तथा संलग्नता महत्वपूर्ण हुनेछ । यस क्षेत्रको योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, व्यवस्थापन, अनुगमन तथा समीक्षामा सम्बन्धित सबैको अर्थपूर्ण सहभागितामा जोड दिईने छ । यस स्थानीय तह भित्रका विषयगत शाखाहरू मार्फत योजनाहरू बनाउदा वैदेशिक रोजगारमा जाने, गएका व्यक्ति, तिनका परिवार र फर्किएर आएका व्यक्तिहरूसँग सम्बन्धित सवालहरूलाई प्राथमिकता दिई योजनामा समावेश गरिने छ ।

४.२. यस क्षेत्रको प्रभावकारी व्यवस्थापन, न्यून लागत, श्रोत साधनको अधिकतम उपयोग र प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि स्थानीय सरकार संचालन ऐनको दफा २६ को मर्म अनुसार आप्रवासी श्रोत केन्द्र सञ्चालन, जनशक्तिको व्यवस्थापन तथा क्षमता विकास, अनुगमन जस्ता कार्यहरूमा अन्य स्थानीय तहहरूसँग पनि सहकार्य गर्न सकिने छ । त्यसको साथै प्रदेश

सरकार, संघीय सरकार अन्तरगतका सम्बन्धित मन्त्रालय, विभाग, बोर्ड तथा सम्बन्धित साझेदार संस्था/नियोगहरूसँग पनि समन्वय तथा सहकार्यमा जोड दिईने छ ।

४.३. जिल्ला प्रशासन/ ईलाका प्रशासन कार्यालयसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा जिल्ला प्रशासन / ईलाका प्रशासन कार्यालय हाता भित्र सुरक्षित वैदेशिक रोजगारका लागि आप्रवासी श्रोत केन्द्रको स्थापना तथा संचालन गरिने छ । वा स्थानीय तहहरू स्वयंले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगतको रोजगार सेवा केन्द्रबाट पनि आफ्नो स्थानीय तह क्षेत्र भित्रका लक्षित सेवा ग्राहीहरूलाई सो सम्बन्धी सेवाहरू प्रवाह गर्न सक्ने छ ।

४.४. आप्रवासी श्रोत केन्द्र स्थापना र संचालनका लागि एक र एक भन्दा बढी स्थानीय तहहरूले बजेट व्यवस्थापन, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, गुणस्तरीयता कायम र अनुगमन लगायतको क्षेत्रमा सहकार्य गरि सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी निःशुल्क सूचना तथा परामर्श सेवा लगायतका सेवाहरू प्रदान गर्न सक्ने छ ।

परिच्छेद-३

योजना तर्जुमा, तथा कार्यक्रम सञ्चालनका क्षेत्रहरू

५. सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी तथ्यांक संकलन, योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन:

५.१ वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन:

यस माडसेवुड गाउँपालिका ले आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्रको वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित समग्र तथ्यांक संकलन गर्ने छ । उक्त कार्यको लागि करिब १ महिनाको लागि प्रत्येक वडामा १/१ जना गणक नियुक्त गरी परिचालन गरिने छ र सो को संयोजन यस स्थानीय तहको सामाजिक/आर्थिक/श्रम तथा रोजगार शाखा (उप-शाखा) ले गर्ने छ । तथ्यांक संकलन गर्दा हाल वैदेशिक रोजगारमा रहेका संख्या, सीप तालिम तथा सूचनामा आप्रवासी कामदारको पहुँच, रेमिट्यान्स प्राप्ति तथा सो को उपभोग/उपयोग सम्बन्धी विवरण, सामाजिक लागत सम्बन्धिका जानकारीहरू र आप्रवासी कामदारहरूले सामना गर्नु परेको समस्या (सम्पूर्ण आप्रवासन चक्रमा) लगायतका विषयहरू समेटिने छ । यसको अलावा वैदेशिक रोजगारबाट फर्केर आएका व्यक्तिहरूको संख्या, उनीहरूले आर्जन गरेका सीप, दक्षता तथा पूंजी र उनीहरूद्वारा संचालित उद्यम तथा व्यावसाय लगायतको विवरणहरू संकलन गरी वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी वस्तुगत विवरण तयार गरिने छ । उक्त संकलित तथ्यांक तथा वस्तुगत विवरणको आधारमा यस क्षेत्रको प्रभावकारी व्यवस्थापनको लागि वार्षिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा र बजेट व्यवस्था गरी कार्यक्रमहरू लागू गरिने छ ।

५.२ सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी सूचना, परामर्श तथा सेवा केन्द्र सञ्चालन:

(क) आप्रवासी स्रोत केन्द्र/रोजगार सूचना केन्द्र संचालन तथा व्यवस्थापन:

माडसेवुड गाउँपालिका ले वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, मर्यादित र लाभदायक बनाउन वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने व्यक्तिहरूलाई सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धि सूचना तथा परामर्श सेवा प्रदान गर्न आप्रवासी श्रोत केन्द्र/रोजगार सूचना केन्द्र स्थापना गरि सञ्चालन गरिनेछ ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय रहेको स्थानीय तह स्वयंले वा अन्य स्थानीय तहहरूसँगको समन्वयमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय हाता भित्र आप्रवासी स्रोत केन्द्र स्थापना गरी जिल्लाका सबै स्थानीय तहहरूबाट वैदेशिक रोजगारमा जानको लागि राहदानी बनाउन आउने सेवाग्राहीहरूलाई सीप तालिम तथा सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सूचना तथा परामर्श लगायतका सेवाहरू प्रदान गरिने छ । वा माडसेवुड गाउँपालिका ले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगतको रोजगार सेवा केन्द्रबाट आफ्नो स्थानीय तह क्षेत्र भित्रका लक्षित सेवा ग्राहीहरूलाई सो सम्बन्धी सेवाहरू प्रवाह गर्ने छ । साथै उक्त श्रोत केन्द्र मार्फत वैदेशिक रोजगारको शिलशीलामा नेपाल भित्र वा गन्तव्य मुलुकमा समस्यामा परेका आप्रवासी कामदार तथा तिनका परिवारहरूलाई सहज न्याय, क्षतिपूर्ति, आर्थिक सहायता/राहत र उद्धारका लागि सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय तथा सहकार्यमा आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ । आप्रवासी स्रोत केन्द्रले सूचना प्रवाहलाई व्यापकता दिनको लागि संचार मध्यमहरू सँग पनि निकटतम समन्वय तथा सहकार्यमा काम गर्ने छ । आप्रवासी स्रोत केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि न्यूनतम मापदण्ड एवं पूर्वाधारहरू अनुसूची १ बमोजिम व्यवस्था गरिने छ । उक्त स्रोत केन्द्रले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतको रोजगार सूचना केन्द्र सँग सूचना प्रवाह, सीप तालिममा सिफारिस, सूचना आदान प्रदान लगायतका क्षेत्रमा निकटतम समन्वय र सहकार्य गरी कार्य संचालन गर्नेछ ।

उक्त केन्द्रमा २ जना (कम्तिमा १ जना महिला सहित) सुचना तथा परामर्शकर्ता नियुक्त गरी परिचालन गरिने छ । उनीहरूको योग्यता, अनुभव तथा सेवा सुबिधा परिच्छेद -५ को बुँदा नम्बर १० मा उल्लेख भए बमोजिमको हुनेछ । आप्रवासी श्रोत केन्द्र मार्फत सूचना तथा परामर्श सेवा प्रवाहको लागि अनुसूची २ अनुसारको परामर्शकर्ताको लागि सहयोगी हाते पुस्तिका तयार गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।

(ख) रिटर्नी परिचालन: गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका दुरदराजका गाउँ तथा वस्ती स्तरमा सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी प्रचार प्रसार गरी सूचना सम्प्रेषण गर्न, वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी समस्याहरू पहिचान गरी थप विशिष्टीकृत सहयोगका लागि आप्रवासी श्रोत केन्द्रमा सिफारिस गरी पठाउन, विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्न र वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापनमा सहयोग गर्नका लागि वैदेशिक रोजगारमा कम्तीमा २ वर्ष काम गरी फर्केका महिला तथा पुरुषहरूलाई सम्बन्धित वडाहरूमा आंशिक वा पूर्णकालिन कर्मचारीका रूपमा रिटर्नीहरू परिचालन गरिनेछ । वैदेशिक रोजगारमा गई फर्केका व्यक्तिहरूले गन्तव्य मुलुकहरूको नियम कानून, धर्म संस्कृति, संस्कार, हावापानी र कामसँग सम्बन्धित व्यवहारिक ज्ञान तथा अनुभवहरू सम्भावित आप्रवासी कामदार तथा तिनका परिवारहरूलाई सही सूचना सम्प्रेषण गर्ने भएकोले वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित, मर्यादित र व्यवस्थित बनाउनमा महत्वपूर्ण योगदान पुग्ने छ ।

(ग) समुदाय स्तरमा सचेतनामुलक कार्यक्रम: गाउँपालिकाले वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित तथा व्यवस्थित गर्नका लागि समुदाय स्तरमा गठन भई क्रियाशील रहेका सामुदायिक समुहहरूमा वा वैदेशिक रोजगारमा जानका लागि प्रक्रियामा रहेका सम्भावित आप्रवासी कामदारहरूलाई वैदेशिक रोजगारको प्रक्रियामा हुन सक्ने सम्भावित जोखिम र सुरक्षाका उपायहरूको बारेमा सुचना दिनकोलागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । समुदाय अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सञ्चालन मोड्युल तयार गरी लागु गरिने छ । यसको अलावा स्थानीय तह तथा वडा कार्यालयद्वारा आवश्यकता अनुसारका सचेतनामुलक कार्यक्रमहरू (संदेश मुलक सडक नाटक, होर्डिंग बोर्ड आदि) निर्माण गरी समुदाय स्तरमा संचालन गरिने छ ।

५.३. सीप तालिम संचालन तथा सहजिकरण: वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने सम्भावित आप्रवासी कामदारहरूको पहिचान गरि वैदेशिक रोजगारमा रहँदा गर्नुपर्ने कामसँग सम्बन्धित सीप तालिम प्रदानको लागि वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय, प्रदेश सरकार तथा नेपाल सरकार को प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद (CTEVT) द्वारा मान्यता प्राप्त तालिम प्रदायक संस्थाहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा सीप तालिम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिने छ । उक्त तालिमहरू गन्तव्य मुलुकको आवश्यकता तथा मापदण्ड अनुरूपको पाठ्यक्रम निर्माण गरी संचालन गरिने छ । तालिम सञ्चालन सम्बन्धी मोड्युल आवश्यकता अनुसार नेपाल सरकार को प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद (CTEVT) वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय र तालिम प्रदायक संस्थाहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा तयार गरी लागू गरिने छ ।

५.४. न्यायमा सहजिकरण: वैदेशिक रोजगारको क्रममा हुने ठगी, बेपत्ता, अलपत्र, राहत/आर्थिक सहायता प्राप्ति तथा उद्धार लगायतका समस्याहरूमा आवश्यक सहयोगको लागि आप्रवासी श्रोत केन्द्र/ रोजगार सूचना केन्द्र मार्फत सहजिकरण गरिने छ । त्यस्ता समस्याहरूमा सहजिकरणका लागि समस्याको प्रकृति अनुसार जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, वैदेशिक रोजगार विभाग, न्यायाधिकरण, श्रम कन्सुलर, गन्तव्य स्थित नेपाली दुतावास, यस क्षेत्रमा क्रियाशील संघ संस्था लगायतका निकायहरूसँग प्रभावकारी समन्वय तथा सहकार्यमा जोड दिइने छ । वैदेशिक रोजगार सँग सम्बन्धित ठगीका समस्याहरू न्यायिक समितिको क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिरको विषय भएकोले न्यायिक समितिले पनि जिल्ला प्रशासन कार्यालय तथा अधिकार प्राप्त निकायहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने छ ।

५.५. वित्तीय साक्षरता सम्बन्धी कार्यक्रम: वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त विप्रेषण रकमको उचित व्यवस्थापन तथा आयमुलक क्षेत्रमा परिचालन गरी स्वरोजगारका अवसरहरू सिर्जना गर्न र चक्रिय रूपमा वैदेशिक रोजगारमा गईरहनुपर्ने बाध्यताको अन्त्यका लागि रेमिट्यान्स प्राप्त गर्ने परिवारका सदस्यहरूका साथै वैदेशिक रोजगारीमा जाने संभावित युवाहरूलाई व्यक्तिगत तथा समुहहरू गठन गरी वित्तीय साक्षरता कक्षा सञ्चालन गरिने छ । उक्त कार्यको लागि वैदेशिक रोजगार बोर्ड, वित्तीय संस्थाहरू तथा सो सँग सम्बन्धित विज्ञता हासिल गरेका संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्न सकिने छ । वित्तीय साक्षरता कक्षा पश्चात सहभागीहरूले कक्षामा बचत बृद्धि, फजुल खर्चको नियन्त्रण, पारिवारीक बजेट निर्माण, व्यसायिक क्षेत्रको पहिचान,

योजना निर्माण र वित्तीय अनुशासनका क्षेत्रमा विस्तृत अध्ययन गरी आयमुलक गतिविधिहरूमा संलग्न हुनेछन् । उक्त कक्षा व्यवस्थापन तथा संचालनका लागि वित्तीय साक्षरता सहजकर्ता नियुक्ति गरी परिचालन गरिने छ । वित्तीय साक्षरता सहजकर्ताको योग्यता, अनुभव तथा सेवा सुविधा परिच्छेद -५ को बुँदा नम्बर १० मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ । शुरुवातको चरणमा उक्त सेवालार्ई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गर्न, सहजकर्ताको क्षमता विकास गर्न र कक्षा संचालनका लागि सिकाई सामाग्री विकास गर्न विज्ञ व्यक्ति/संस्थाको सेवा खरिद गरी विशेषज्ञ सेवा लिन सक्ने छ । उक्त वित्तीय साक्षरता कक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको लागि अनुसूची ३ अनुसारको मोड्युल तयार गरि लागू गरिने छ ।

५.६. सीपको पहिचान, उपयोग तथा उद्यमशिलता विकास कार्यक्रम: वैदेशिक रोजगारबाट फर्केर आएका व्यक्तिहरू तथा विप्रेषण प्राप्त गर्ने घर परिवारका सदस्यहरूलार्ई लक्षित गरी स्थानीय स्तरको सम्भाव्यता तथा ति व्यक्तिहरूको दक्षताको आधारमा योजना तर्जुमा गरी उद्यम विकास सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ । जसको लागि युवा लक्षित घुम्ती कोष स्थापना गरिनेछ । उक्त कोष सञ्चालनको लागि कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न सकिनेछ । कार्यक्रम निर्माण एवं सञ्चालन गर्दा लक्षित वर्गको लागत सहभागिता तथा उत्पादनमा आधारित अनुदानको व्यवस्थालार्ई जोड दिइने छ । यसको लागि आवश्यक मापदण्ड तयार गरी कार्यक्रम संचालन गरिने छ । यसको साथै विदेशबाट फर्केर आएका व्यक्तिहरूसँग भएको सीप तथा दक्षता सम्बन्धिको विवरणलार्ई संकलन गरी रोष्टर बनाई राखिने छ । उक्त जनशक्तिलार्ई दक्षता र आवश्यकताको आधारमा स्थानीय स्तरमा संचालित विकास निर्माणको क्षेत्रमा परिचालन गरिने छ । यसको अलावा वैदेशिक रोजगारको क्रममा सीप हासिल गरेका तर प्रमाण पत्र नभएका व्यक्तिहरूलार्ई लक्षित गरी सीप परीक्षण कार्यक्रम संचालन गरिने छ । उक्त सीप परीक्षणका कार्यक्रम संचालन गर्दा नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकायहरू र अन्य विकास साझेदारहरूसँग पनि आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्न सकिने छ । यस सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमनका लागि आवश्यकता अनुसार मापदण्ड तयार गरी लागू गरिने छ ।

५.७ मनोसामाजिक परामर्श सेवा: वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्ति तथा तिनका परिवारहरूलार्ई वैदेशिक रोजगारका कारण उत्पन्न मानसिक समस्यालार्ई सम्बोधन गर्नका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा सम्बन्धी योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । उक्त सेवा प्रवाहका लागि मनोसामाजिक परामर्शकर्ता नियुक्ति गरी परिचालन गरिने छ । मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको योग्यता, अनुभव तथा सेवा सुविधा परिच्छेद -५ को बुँदा नम्बर १० मा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ । शुरुवातको चरणमा उक्त सेवालार्ई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गर्न तथा मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको क्षमता विकास गर्न विज्ञ व्यक्ति/संस्थाको सेवा खरिद गरी विशेषज्ञ सेवा लिन सक्ने छ । मनोसामाजिक परामर्श सेवा सञ्चालनका लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा सम्बन्धी विशेषज्ञ संस्था/निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्यमा कार्यक्रम तथा योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ । उक्त सेवालार्ई स्थानीय तहले क्रमस आफ्नो स्वास्थ्य शाखामा अन्तरिकिकरण गर्दै लगिने छ । सो सेवा संचालनका लागि आवश्यक मोड्युल सम्बन्धित विशेषज्ञहरूको सहयोगमा तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ । यसको अलावा स्थानीय तह भित्र रहेका मानसिक स्वास्थ्यको क्षेत्रमा दक्षता हासिल गरेका व्यक्तिहरूको सूची तयार गरी आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्नेछ । गम्भीर मनोसामाजिक समस्या भएका र आर्थिक हिसाबले कमजोर भएका व्यक्तिहरूलार्ई आवश्यक उपचार सहयोगको लागि सहयोग कोष स्थापना तथा संचालन गरिने छ । यसको अलावा वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित सामाजिक लागत न्यूनीकरणका लागि सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा थप कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।

५.८. अन्तरक्रिया तथा छलफल: कार्यक्रम: वैदेशिक रोजगार बहुसरोकारको क्षेत्र भएकोले गाउँपालिका को एकल प्रयासले मात्र पूर्ण नहुने भएकोले वैदेशिक रोजगारलार्ई सुरक्षित, व्यवस्थित, मर्यादित र उपलब्धीमूलक बनाउन तथा वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएर आएका व्यक्तिहरूको ज्ञान, सीपलार्ई प्रभावकारी रूपमा परिचालन लागि आवश्यक वातावरण सिर्जना गर्न सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग नियमित छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमको आयोजना गरिनेछ ।

५.९. छात्रावृत्ति कार्यक्रम: यस माइसेवुड गाउँपालिका क्षेत्र भित्रबाट वैदेशिक रोजगारका क्रममा मृत्यु भई अविभावक गुमाएका, बेपत्ता भएका र अंगभंग भएका व्यक्तिका बालबालिकाहरूलार्ई छात्रावृत्ति सहयोग प्रदान गरिने छ । बेपत्ता भएका व्यक्तिको हकमा ५ वर्ष देखि बेपत्ता भएका व्यक्तिका बालबालिकाहरूलार्ई समेटिने छ । त्यस्तो छात्रावृत्ति प्रदान गर्दा वैदेशिक रोजगार

बोर्डको सचिवालय मार्फत प्रदान गर्ने छात्रावृत्ति सहयोगले नसमेटिएका बालबालिकाहरूको लागि मात्र व्यवस्था गरिने छ । छात्रावृत्ति सहयोगलाई दुई तहमा विभाजन गरी प्रदान गरिने छ । जस अनुसार आधारभूत तहका बालबालिकालाई वार्षिक ८ हजार र माध्यमिक तहका बालबालिकालाई वार्षिक १२ हजारका दरले छात्रावृत्ति प्रदान गरिने । यस्तो छात्रावृत्ति सरकारी, सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयमा अध्ययनरत १८ वर्ष सम्मका विधार्थीहरूलाई प्रदान गरिने छ । जसको लागि विधार्थी अध्ययनरत विद्यालय र सम्बन्धित वडा कार्यालयले वैदेशिक रोजगारमा गई मृत्यु तथा अंगभंग, बेपत्ता भएको प्रमाण सहित नगर/गाउँपालिकामा सिफारिस गर्ने छ । प्राप्त निवेदनहरूलाई नगर/गाउँपालिकाले आवश्यक छानविन गरी छात्रावृत्ति प्रदान गर्ने छ । निवेदनको आवश्यक ढाँचा तथा फारमहरूको नमुना तयार गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।

परिच्छेद ४

सम्बन्धित विषयगत शाखा निर्धारण तथा निर्देशक समिति

६. सम्बन्धित विषयगत शाखा निर्धारण:

माडसेवुङ गाउँपालिकाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद-११ (प्रशासकीय संगठन) को दफा ८३ बमोजिम कार्यपालिका एवं गाउँ सभाको निर्णय अनुसार सामाजिक विकास शाखा अन्तरगत श्रम तथा रोजगार उप-शाखा स्थापना गरेर वा छुट्टै श्रम तथा रोजगार शाखा स्थापना गरी सो शाखा/उप-शाखा मार्फत आन्तरिक तथा वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने छ । उक्त शाखाले अन्य शाखा/उप-शाखाहरूसँग समन्वय गरी कार्यक्रम तर्जुमा, बजेट विनियोजन, कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन र समीक्षा लगायतको कार्यहरू गर्नेछ ।

७. स्थानीय तहको सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी निर्देशक समिति:

वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित प्रभावकारी योजना निर्माण, व्यवस्थापन, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा सम्बन्धित सरोकारवालहरूसँग समन्वय लगायतका कार्यमा दिशा निर्देश गर्न देहाय बमोजिमको गाउँपालिका स्तरीय सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी निर्देशक समितिको व्यवस्था गरिएको छ ।

अध्यक्ष	गाउँपालिका अध्यक्ष
उपाध्यक्ष	गाउँपालिका उपाध्यक्ष
सदस्य	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
सदस्य	आर्थिक विकास शाखा प्रमुख
सदस्य	सामाजिक विकास शाखा प्रमुख
सदस्य	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख
सदस्य सचिव	रोजगार संयोजक वा श्रम तथा रोजगार शाखा/उप-शाखाको शाखा प्रमुख,
आमन्त्रण	उद्यम विकास सहजकर्ता
	स्थानीय प्रहरी चौकी प्रमुख
	स्थानीय तह स्थित बैंकका प्रतिनिधि,
	वैदेशिक रोजगारीको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधि,

स्थानीय तह स्तरीय सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी निर्देशक समितिले आवश्यक ठानेका अन्य व्यक्ति तथा पदाधिकारीहरूलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

८. स्थानीय तहको सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी निर्देशक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित (विदेश जाने व्यक्ति, तिनका परिवार र फर्किएर आएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी) योजना तर्जुमा, बजेट व्यवस्थापन र कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित शाखालाई आवश्यक दिशा निर्देश गर्ने,
- अन्य स्थानीय तहहरू, प्रदेश सरकार, संघीय सरकार अन्तरगतका श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, वैदेशिक रोजगार विभाग, वैदेशिक रोजगार बोर्ड, सम्बन्धित साझेदार संस्था, विकास नियोग, तालिम प्रदायक संस्था तथा सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने,

- आप्रवासी श्रोत केन्द्रको व्यवस्थापन तथा संचालनका लागि आवश्यक सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्नुका साथै उक्त श्रोत केन्द्र प्रभावकारी संचालनका लागि आवश्यक दिशा निर्देश गर्ने । वा स्थानीय तह को प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगतको रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धिको सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक कार्य गर्ने,
- सूचना तथा परामर्श सेवा प्रवाह, वित्तीय साक्षरता, मनोसामाजिक परामर्श सेवा, सीप तालिम तथा समुदाय तहमा सचेतनामुलक गतिविधिहरू संचालन गर्न आवश्यक मोड्युल तयारीको लागि पृष्ठपोषण तथा सुझाव प्रदान गर्ने,
- रोजगारीको लागि आवश्यक सीप तालिमको ब्यवस्था गर्न, सीपयुक्त र ठगि मुक्त समुदाय घोषणा गर्न आवश्यक दिशा निर्देश गर्ने,
- निर्देशक समितिद्वारा कम्तिमा चौमासिक रूपमा आप्रवासी श्रोत केन्द्र लगायतको गतिविधिहरूको अनुगमन गरी समीक्षा गर्ने । साथै उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा नियमित रूपमा अनुगमन कार्यलाई निरन्तरता दिने,
- अन्य विषयगत शाखा/समितिहरूसँग वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनको लागि आवश्यक समन्वय तथा छुलफल गर्ने,
- आवधिक रूपमा बैठक बसी संचालित कार्यक्रमहरूको प्रगति समिक्षा गरी थप प्रभावकारीता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक सल्लाह सुझाव तथा मार्गनिर्देश गर्ने,
- सुरक्षित आप्रवासनसँग (वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन) सम्बन्धित कार्यपालिकाद्वारा प्रदत्त अन्य कार्यहरू गर्ने ।
- वडा स्तरमा वडाध्यक्षको संयोजकत्वमा श्रम तथा रोजगार व्यवस्थापन सम्बन्धी समिति गठन गरी सचेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालनको लागि दिसा निर्देश गर्ने ।

परिच्छेद-५

श्रोत तथा जनशक्ति व्यवस्थापन

९. श्रोत व्यवस्थापन:

संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय राजश्व बाँडफाँड वापतको रकम र गाउँपालिकाको अन्तरिक श्रोतबाट कार्यक्रम सञ्चालनको लागि आवश्यक बजेटको सुनिश्चित गरिनेछ । यसको साथै अन्य स्थानीय तहहरू, साझेदार संस्था/नियोग तथा दातृ निकाय, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारसँगको बजेट साझेदारीतामा प्राप्त बजेटहरूलाई एकिकृत गरी कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरिने छ ।

१०. आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन:

पद	संख्या	तह	योग्यता तथा अनुभव
अधिकृत	१	छैठौँ	मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट स्नातक तह उत्तीर्ण गरि कम्तीमा ३ वर्ष सामाजिक परिचालन वा सुरक्षित वैदेशिक रोजगारको क्षेत्रमा कार्य अनुभव भएको । समन्वय, सहजिकरण, योजना तथा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा प्रतिवेदन सम्बन्धि अनुभव भएको ।
मनोसामाजिक परामर्शकर्ता	आवश्यकता अनुसार	पाँचौँ	मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट कम्तीमा १०+२ वा प्रविणता प्रमाण पत्र तह उत्तीर्ण गरी मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी २ वर्ष अनुभव भई सुरक्षित वैदेशिक रोजगारको क्षेत्रमा काम गरेकोलाई प्राथमिकता ।
वित्तीय साक्षरता सहजकर्ता	आवश्यकता अनुसार	पाँचौँ	मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट कम्तीमा १०+२ वा प्रविणता प्रमाण पत्र तह उत्तीर्ण गरि २ वर्ष वित्तीय साक्षरता कक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी अनुभव भई सुरक्षित वैदेशिक रोजगारको क्षेत्रमा काम गरेकोलाई प्राथमिकता ।
सामाजिक	आवश्यकता	पाँचौँ	मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट कम्तीमा १०+२ वा प्रविणता प्रमाण पत्र तह उत्तीर्ण

पद	संख्या	तह	योग्यता तथा अनुभव
परिचालक	अनुसार		गरि २ वर्ष सामाजिक परिचालनको क्षेत्रमा भएको । सुरक्षित वैदेशिक रोजगारको क्षेत्रमा काम गरेको वा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएकालाई प्राथमिकता ।
रिटर्नी परिचालन	आवश्यकता अनुसार	श्रेणी विहीन	कक्षा १० उत्तीर्ण गरि वैदेशिक रोजगारका लागि मलेशिया वा खाडिमुलुकमा गई कम्तीमा २ वर्ष काम गरि फर्किएको हुनुपर्ने छ । सामाजिक परिचालन र समन्वय तथा सहजीकरण सम्बन्धि ज्ञान भएको ।

कर्मचारी भर्ना तथा नियुक्त गर्दा माडसेवुड गाउँपालिका को कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी निर्देशिका तथा नेपाल सरकारको समावेशी मापदण्डलाई अनुशरण गरिने छ । माडसेवुड गाउँपालिका मा सामी परियोजना अन्तरगत हाल कार्यरत जनशक्तिहरूको क्षेत्रगत विज्ञता एवं आवश्यकताको आधारमा क्रमस आन्तरीकिकरण गरी वैदेशिक रोजगारको क्षेत्र व्यवस्थापनलाई दिगो रूपमा संस्थागत गरिने छ ।

परिच्छेद -६ विविध

११. समन्वय तथा सहकार्य :

वैदेशिक रोजगारीको क्षेत्र बहुसरोकारको विषय भएकोले अन्य स्थानीय तहहरू, प्रदेश सरकार, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, वैदेशिक रोजगार विभाग, वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय तथा दातृ निकाय र विकास साझेदारहरूको सहकार्यमा सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । साथै स्थानीय तहले सञ्चालन गरेका सेवाहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न जिल्ला समन्वय समिति, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला शिक्षा समन्वय ईकाई, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, विषयगत विशेषज्ञ संस्थाहरू, आप्रवासनको क्षेत्रमा काम गर्ने संघ, संस्थाहरू तथा अन्य सम्बन्धित निकायहरूसँगको समन्वय तथा सहकार्यलाई जोड दिदै सेवा प्रवाहलाई प्रभाकारी बनाईने छ ।

१२. कार्यविधि संशोधन तथा खारेज गर्न सक्ने:

कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार यो कार्यविधि संशोधन तथा खारेज गर्न सक्नेछ । यस कार्यविधि कार्यान्वयनको क्रममा कुनै बाधा उत्पन्न भएमा गाउँपालिका अध्यक्षले तत्काल पालिका स्तरीय सुरक्षित आप्रवासन सम्बन्धी निर्देशक समितिको बैठक राखी बाधा अडकाउ फुकाउन सक्नेछ । यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुराहरू नेपालको प्रचलित कानूनसँग बाँझिएमा बाँझिएको हदसम्म स्वतः अमान्य हुनेछ ।

स्थानीय तह स्वास्थ्य बीमा संयोजन समिति गठन तथा संचालन कार्यविधि, २०७८

गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०७८।११।४

प्रस्तावना:

स्वास्थ्य बीमा नियमावली, २०७५ को दफा २६ मा प्रत्येक स्थानीय तहमा स्वास्थ्य बीमा सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सहजिकरण गर्ने लगायतका कार्य गर्नको लागि स्थानीय सरकारले तोके बमोजिमको एक स्थानीय तह स्वास्थ्य बीमा संयोजन समिति रहेनछ भन्ने व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा ल्याउन वाञ्छनीय भएकोले स्वास्थ्य बीमा ऐन, २०७४ को दफा ४१ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी स्वास्थ्य बीमा बोर्डले देहायको प्रदेश तह स्वास्थ्य बीमा संयोजन समिति संचालन नमुना कार्यविधि, २०७८ स्वीकृत गरी लागु गरेको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यो कार्यविधिको नाम "स्थानीय तह स्वास्थ्य बीमा संयोजन समिति गठन तथा संचालन कार्यविधि, २०७८" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

(क) "ऐन" भन्नाले स्वास्थ्य बीमा बोर्ड ऐन, २०७४ सम्झनु पर्छ ।

(ख) "कार्यक्रम" भन्नाले नियम २ को खण्ड बमोजिमको कार्यक्रम सम्झनुपर्छ ।

(ग) "नियमावली" भन्नाले स्वास्थ्य बीमा बोर्ड नियमावली, २०७५ सम्झनु पर्छ ।

(घ) पालिका भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकालाई जनाउनेछ ।

(ङ) "बोर्ड" भन्नाले स्वास्थ्य बीमा बोर्ड सम्झनु पर्छ ।

(च) संयोजन समिति भन्नाले नियम २६ बमोजिम स्थानिय तहले गठन गरेको स्वास्थ्य बीमा संयोजन समिति सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद २

समितिको गठन

३. संयोजन समिति गठन: (१) नियम २६ बमोजिम पालिकामा स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई संयोजन गर्न देहाय बमोजिमको पालिका स्तरिय स्थानीय तह स्वास्थ्य बीमा संयोजन समिति रहने छ ।

(क) प्रमुख/अध्यक्ष, सम्बन्धित पालिका - संयोजक

(ख) प्रमुख/अध्यक्षले मनोनित गरेको बढी जनसंख्या भएका कुनै एक वडाका अध्यक्ष - सदस्य

(ग) प्रमुख/अध्यक्षले मनोनित गरेको प्रतिनिधि, सेवा प्रदायक संस्था- सदस्य

(घ) प्रमुख/अध्यक्षले मनोनयन गरेको स्वास्थ्य क्षेत्रको अनुभव - सदस्य

(ङ) हासिल गरेका एक र महिला स्वयंसेविका सहित दुइ जना - सदस्य

(च) शाखा प्रमुख, स्वास्थ्य विषय हेर्ने- सदस्य

(छ) दर्ता अधिकारी स्वास्थ्य बीमा बोर्ड (सम्बन्धित पालिका) - सदस्य

(ज) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको अधिकृत-सदस्य सचिव

(२) संयोजन समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार वर्षमा कम्तिमा चार पटक बस्नेछ ।

(३) सदस्य सचिवले बैठकको कार्यसूचि संयोजकको स्वीकृतिमा तय गर्नु पर्नेछ ।

(४) संयोजकले तोकेको समय र स्थानमा बैठक बस्नेछ ।

(५) बैठकमा कुनै खास विषय विज्ञ वा पदाधिकारीलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(६) सदस्यहरूलाई बैठक बस्ने जानकारी र बैठकमा पेश हुने कार्यसूचि सामान्यतया तीन दिन अघि दिनु पर्नेछ तर कुनै खास विषयमा चौबिस घण्टा अघि जानकारी दिई बैठक बस्न बाधा पर्ने छैन ।

(७) बैठकको निर्णय बहुमतबाट हुनेछ र सदस्य सचिवले बैठकको निर्णय प्रमाणित गर्नेछन् ।

(८) बैठक बसेको दिनमा पदाधिकारीले प्रचलित नियम बमोजिमको बैठक भत्ता पाउनेछन् ।

(९) सचिवालयको काम सम्बन्धित पालिकाको कार्यालयले गर्नेछ ।

४. काम, कर्तव्य र अधिकार: संयोजन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:

(क) पालिकाको क्षेत्रभित्र कार्यक्रम विस्तार गर्न प्रवर्धनात्मक कार्यमा सहयोग गर्ने,

(ख) पालिका अन्तर्गतका सरकारी, सार्वजनिक संस्थाहरूको कर्मचारी र परिवारलाई स्वास्थ्य बीमाको दायरामा ल्याउन नियमावलीले तोके बमोजिम प्रिमियमको व्यवस्था गरी कार्यक्रममा आवद्ध गर्ने,

(ग) अति गरिव परिवारलाई कार्यक्रममा आवद्ध गर्न पालिका र बोर्डबीच समझदारी गर्ने,

(घ) नसर्ने रोगको लागि कार्यक्रमले दिई आएको सुविधा उपलब्ध गराउन वा वृद्धि गर्न बोर्डसंग साझेदारी गर्ने,

(ङ) कार्यक्रमगत रूपमा बोर्डलाई ससर्त अनुदान उपलब्ध गराउन सक्ने,

(च) पालिका अन्तर्गत रहेका स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाहरूको सेवाको गुणस्तर वृद्धि गर्ने गराउने,

(छ) बीमाबाट प्रदान गरिने औषधिहरू पालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूद्वारा संचालित फार्मसीमा उपलब्ध हुने व्यवस्थामा सहयोग गर्ने गराउने,

(ज) स्वास्थ्य संस्थाहरूमा चिकित्सकको उपलब्धता हुने व्यवस्था गर्ने, गराउने,

(झ) स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपकरण, प्रयोगशालाको सेवामा निरन्तरता, स्तरोन्नति र पूर्वाधार अभिवृद्धिमा सहयोग गर्ने,

(ञ) कार्यक्रम प्रवर्धनका सन्दर्भमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, प्रदेश र बोर्डसंग समन्वय

(ट) संयोजन समितिले आवश्यक देखेका बिमा कार्यक्रमसंग संबन्धित अन्य विषयहरू ।

४. बजेट: स्वास्थ्य बीमा संयोजन समितिको सचिवालय सन्चालनको लागि आवश्यक खर्चको व्यवस्था पालिकाले गर्नेछ ।

परिच्छेद ३

विविध

६. कार्यविधिमा संशोधन: पालिकाले यस कार्यविधिमा आवश्यक संशोधन गर्न सक्नेछ ।

७. बाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार: यो कार्यविधि कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अडचन पर्न आएमा पालिकाले निर्णय गरी बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।
८. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस कार्यविधिमा लेखिएको विषयमा यसै कार्यविधि बमोजिम हुनेछ । यस कार्यविधिमा लेखिएको कुनै विषय प्रचलित कानूनसंग बाझिएमा बाझिएको हद सम्म अमान्य हुनेछ ।

आज्ञाले,
डिल्लीराम सुवेदी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत